

MINAS overschot op proefbedrijven iets hoger

Cees Jagtenberg

De mineralenoverschotten op de vier regionale proefbedrijven liggen al jaren op een vrij constant niveau. Het stikstofoverschot ligt nu met 202 kg onder de verliesnorm van 2002. Het groeizame weer in 1997 heeft hier positief aan bijgedragen. De afname van het areaal vlinderbloemigen doet het overschot wel iets oplopen. De fosfaatbemesting steeg duidelijk door een herstelbemesting op één van de bedrijven. Zonder een fosfaatcorrectie voor kunstmest of herstelbestedingen wordt de fosfaatverliesnorm overschreden.

De zomer van 1997 blonk uit door de goede groei-omstandigheden. Op veel bedrijven lag er in mei 1997 al duidelijk meer voer op het erf dan gebruikelijk is in deze maand terwijl ook in de opvolgende maanden de gewasgroei beter was dan gemiddeld. De aanhoudende goede opbrengsten en extra sneden zijn voor veel praktijkbedrijven reden geweest de bemesting naar boven bij te stellen. Ook op de regionale bedrijven nam het gebruik van kunstmeststikstof en kunstmestfosfaat toe. Echter de stijging van het kunstmest stikstofgebruik werd voor een belangrijk deel veroorzaakt door het vervangen van luzerne door grasland op proefboerderij Cranendonck. Dit door het afronden van het luzerneonderzoek. Een normaal gewas luzerne bindt circa 250 kg stikstof. Hierdoor nam de bedrijfseigen stikstofproductie op de gezamenlijke bedrijven af met negen kg per ha. Deze afname is gelijk aan de stijging van de gemiddelde stikstofgift en vangt dan ook alleen de verdwenen stikstofbinding op. Het positieve groeiseizoen van 1997 heeft zo gezien niet geleid tot een toename van de stikstofaanvoer.

Aanvoer

Met kunstmest komt de grootste hoeveelheid mineralen op de bedrijven respectievelijk 173 kg stikstof en 36 kg fosfaat per ha. Naast kunstmeststikstof komt een belangrijk deel van de stikstof beschikbaar uit de drijfmest. Bij een werkingscoëfficiënt van 50 % van de drijfmeststikstof varieert de benutting van deze stikstof tussen de 50 kg tot 120 kg stikstof per ha per bedrijf. Deze variatie wordt voor een belangrijk deel veroorzaakt door de veebezetting die mede bepalend is voor de hoeveelheid drijfmest die beschikbaar komt.

De teelt van gemiddeld zeven ha snijmaïs per bedrijf, heeft eveneens een drukkend effect op de aanvoer van kunstmest stikstof. Naast het beschikbare gras levert snijmaïs een bijdrage aan

een meer evenwichtig rantsoen wat leidt tot beperking van het N-overschot. Speciaal het bijvoeren in het weideseizoen kan gunstig uitwerken op het beperken van het stikstofoverschot wat zichtbaar wordt in het ureumgehalte van de melk.

In tegenstelling tot een aantal andere aanvoerposten steeg de aanvoer van kunstmestfosfaat in vergelijking met het groeiseizoen 1996 wél.

Deze toename wordt voor een belangrijk deel veroorzaakt door een herstelbemesting op Bosma Zathe. De duidelijk te lage Pal-getallen maakten een extra fosfaat bemesting noodzakelijk. De aankoop van fosfaatkunstmest op de regionale proefbedrijven steeg hierdoor met gemiddeld 13 kg per ha. Zonder een correctie op het MINAS-overschot voor kunstmestfosfaat of voor een herstelbestedingen levert dit een overschot op van 47 kg per ha.

De krachtvoer aanvoer is in het laatste boekjaar iets afgenomen tot 102 kg stikstof per ha (tabel 1) met de hoge gewasopbrengsten een verklaarbaar effect. De ruwvoer aanvoer lijkt enigszins toe te nemen. Kijken we echter naar het saldo van de ruwvoer aan- en afvoer dan verandert er niet veel.

Afvoer

Aan de afvoerszijde vormt melk de belangrijkste post met 66 kg stikstof per ha. De gemiddelde productie per koe bedroeg in het boekjaar 1997/98 7.956 kg melk met 4,42 % vet en 3,47 % eiwit. Doordat het quotum de laatste jaren nauwelijks veranderd is blijft deze afvoer vrijwel constant. Alleen een duidelijke stijging van het eiwitgehalte zal de stikstofafvoer via de melk dan nog kunnen verhogen. De veeafvoer daalde voor het eerst in jaren weer. Dit door de afgenomen veevervanging met 30 %.

Mestaafvoer op de regionale proefbedrijven is voor MINAS niet nodig gezien de veebezetting en de gerealiseerde overschotten. Toch werd op

Tabel 1 Minasoverschot per ha op de regionale proefbedrijven

Omschrijving	Stikstof		Fosfaat	
	1996/97	1997/98	1996/97	1997/98
Aanvoer				
Vee	0	0	0	0
Krachtvoer	106	102	41	41
Ruwvoer	17	21	7	6
Kunstmest	164	173	28	36
Organische mest	0	0	0	0
Totaal	287	296	76	83
Afvoer				
Vee	13	11	8	7
Melk	66	66	25	25
Ruwvoer	4	8	1	1
Mest	9	9	4	3
Totaal	92	94	38	36
Overschot	195	202	38	47
Fosfaatkunstmest corr.			-28	-36
Verliesnorm *	298	296	40	40
Compensabel overschot	103	94	30	29

* De gemiddelde verliesnorm per ha. Voor de stikstof is dit incl. de vee en grasland correctie

twee bedrijven mest afgevoerd. De oorzaak hiervan zijn enkele proeven waardoor het niet mogelijk was deze mest op het eigen bedrijf zinnig aan te wenden.

Heffing

Het gemiddeld overschot op de vier regionale proefbedrijven is laag. Bij een melkproductie van 12,5 ton melk per ha ligt de veebezetting duidelijk beneden de 2,5 GVE. Door de stijging van de melkproductie per koe van 7.860 naar 7.956 kan de efficiëntie per koe iets zijn toege-

nomen. Gezien de jarenlange ervaring met de mineralenboekhouding is het opvallend dat het overschot de laatste jaren vrij stabiel blijft. Bij de huidige regels blijven de bedrijven duidelijk buiten de overschotheffing. Zodra echter in de komende jaren ook de fosfaatkunstmest wordt meegewogen ziet het beeld er binnen de bekende regelgeving minder positief uit. De aangescherpte regelgeving voor de komende jaren vraagt dan extra aandacht om belastbare overschotten beperkt te houden dan wel te voorkomen.

